

Abonnement pour un an
200 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

15 Mars 1926 — No 200

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ه لیرادر .

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنه

نومرو ۲۰۰ - ۱۵ مارت ۱۹۲۶

عقل سلیم

مبحث 79 بودنیانك ظلم و سفالتربنك دیگر برعاطره
[آخرنه] نغمیری باطل برزعم ، عبت بر فرضیدر .

دنیا منك حننه و قوعی اولدینی فناقلردن شکایتده
بولوندیغمز زمان بزى اوته کی دنیا به [یعنی آخرته] حواله
ایدیورلر . بزه دنیلک ایسته نیور، که ، بر مدت ایچون
بودنیاده حدوشنه مساعده ایتدیکی ظلملری و سفالتلری
الله، آخرتده تعمیر ایدیهك . مع هذا ، مادام که الله اولدوچه
اوزون بر مدت عدالتی اویقوده براقارق بوکره ارض منك
مدت حیاتجه ، فنا لك حکمران اولماسنه راضی اولمشدر
دیگر بر کرهك ، دیگر بر دنیاك مدت حیاتجه دخی ،
سکهنه سنك فلا کتلی اوزهرنده عدالت الهیهك عینی
صورتله اویقویه دالمایاجاغی بزه کیم ونه تأمین ایدر ؟

اللهك صبور اولدینی وعدالتی پك بطی ایسهده بوندن
دولایی هیچده آز محقق اولمادینی سوبله نیلرهك عذاب
واضطرابلر من تسلیه اولونور . کورمیورلری که عادل ،
لا یتحول ، وقادر کل بر ذات ایچون صبر یاقیشاماز ؟ الله
ظلمه ولو بر لحظه اولسون مسامحه ایده بیلمیری ؟ بیلین
بر فنا لغه مماشات ایتك یاضعیفلق ، یاقرار سزلق ، یاخود خدعه
[Collusion] علامتیدر . منع ایتك اقتدارینه مالک بولونولان
بر فنا لغه مسامحه ایتك فنا لك ارتکاب اولونماسنه راضی
اولماق در .

.....
برنجی سبب ، سوسیالیست لرده تصادف ایده جکی
مخالفتك شدتی ایدی .

داها آز ای اولماقله برابر ایکنجی سبب داها قوتلی
ایدی ! ناقابل مناقشه خارجی قرینه لره کوره اوتوماتیک
بر صورتده وضع ایدیلن بر ویرکو ، انتخابلری یاپان و فعلاً
(فرانسه) بی اداره ایدن انجمن لری و والی [Préfets]
لری صوكت در جهده مؤثر بر تأثیر اجرایی واسطه سندن
محروم ایدیوردی ...

دوقتور کوستا لوبون

ترجمه : ع . ج .

[اجار مقداری ، استخدام اولونان خدمتچی عددی
کبی] ثروت و ایرادك خارجی قرینه لری اوزهرینه مؤسس بر
ویرکی ، بوکونکی ویرکیدن داها یوکسك اولسهده ، اداره
مأمورلرینك تفتیش و تحقیقی مستلزم بیان نامه لر اوزهرینه
مؤسس بر ویرکیدن داها قولای قبول اولونور .

زجری و ستمکار معامله به میدان ویرمکسزن ،
ایراد اوزهرینه موضوع ویرکینك ، شیمیدیکی مقدارینه
مساوی و حتی متفوق اولماسی ایچون ، خانه ایجاری
مقداری و مستخدم خدمتچیلرک عددی کبی ثروتك خارجی
قرینه لره هانکی « امثال » ك [هانکی نسبتك] تطبیق
ایدیلک لازم کله جکینی بیلیمك ، هر زمان اولماسهده ، بر
چوق احوالده قولایدیر . بناء علیه تدقیقات آتی نهك
اجراسنی تکلیف ایدرم :

مختلف محللرده ، کلیشی کوزل یوز مکلفه دوشن
ویرکی مقدارینی آلك ، حال حاضرده ویردیکلری ویرکی
تحقیق ایدك ، عینی مقدار و حتی داها زیاده ویرکی آلا بیلیمك
ایچون ، اجاره و سائر کبی ثروتك قرینه خارجی سهنه
کوره بونلره نه قادر ویرکی طرح ایتك لازم کله جکینی
تدقیق ایدك .

بو اساسلر تعیین ایدیلدیکن صوکره ، مالی تفتیشات
جبریهدن آزاده و هرکسك بلا شکایت قبول ایده جکی
بر صورتده ایراد اوزهرینه موضوع بر ویرکی تأسیس
ایتکدن داها قولای برشی اولماز .

ناظر ، « تلقیناتی التجدی دقتله تدقیق ایتدیره جکینی »
جواباً بانا بیلدیرمك لطفنده بولوندی . فقط مجلس
مبعوثانده کی سوسیالیستلرک مخالفی قارشیسنده ، نهایت الامر
ناظر تلقیناتك آنجا ق بر قسمی قبول ایده بیلدی .

* *

هر هفته اوکله طعانی ایتدی کمز محل ، بر مناقشه یری
اولدیغندن سابق البیان فکرلری موقع تقیده قویدم .
پسیقولوجیائی اصابتنه اعتراض اولونمادی . فقط پسیقوجیاچه
شایان نفرت لاکن سیاسیة پك قوتلی ایکی سببه بناء
هیئت عمومیه سیله قبول اولونماسی احتمالی بولونمادینی
درمیان اولوندی .

مبحث 80 — الهیات ، آجاء اللهیه هم اقوا
[Le droit du plus fort] یعنی توره مقدره مجاز حق
ویره رک ، یاخود انسانله بر اطاعت احکامه امرایه رک ،
مردود اللهیه مساعیر اولدیغی فنالغی و عدالتله یکلری
محمود کورسره .

برحق دین علماسنک هر طرفدن باناشویله باغیردیقلری
ایشیدیرم : الله نامتناهی عادل در فقط عدالتی اصلا انسانلرک
عدالتی دکلدر . شو حالده بوعدالت الهیه نه نوعدن یاخود
نه ماهیتده بر عدالت در ؟ اکثریا بشمک عدالتلرکنه ،
حقسز لغنه بوقادار چوق بکزه من بوعدالت الهیه حقنده
نه فکرایدینه بیلیرم ؟ الله ایچون حقلی اولان شی ، مخلوقات
عندنده ظالمانه در دیمک عادل و غیرعادل ، حقلی و حقسز ،
حقنده کی بتون فکرلر می قارما قاریش ایتمک دکلدر ؟
کالات الهیه سی ، کالات بشریه نک تماماً ضدی اولان بر
ذات فاصل نمونه امثال ، فاصل موده ل اولار ق آینه بیلیر ؟
دیورسگز که « الله ، مقدراتمک حاکم حکمراندر ؛
هیچ بر شیک تحدید ایدمه دیکی قدرت عالیه سی ، اونا
مخلوقاتی کندی آلیله ، ایسته دیکی کی یایماق حقنی ویریر ؛
برطوپراق صوغو جاننک ده بر انسانک ده شکایت ایچون
آغزنی آجهیه عینی درجهده حقلی یوقدر . بو متحکمانه
طرز بیان ، هیچ شبهه یوق ، ظلم و شدت لرندن مضطرب
اولانلری صوصودورماق ، سوزلری کسمک ایسته دیکلری
وقت ناظرلرک ، مستبد حکمدار ناظرلرینک قولاندقلری
لساندن مستعاردر ؛ بناء علیه حقانیت وعدالتی ثنا اولونان
بر اللهک و کلاسنک قوللانا جانی لسان اولاماز و ، بولسان
دوشون ، محاکمه ایدن بر انسانه اللهی قبول ایتدیره مز .
ای عادل بر اللهک و کیلی ، ناظرلی ، نیسی ! سانا
دییه حکم ، که اک بیوک قدرت ، اک بیوک شوکت ، بالذات
اللهگز ، مخلوقاتک اک کوچوک ، اک سفلیسی حقندهده
حقسز اولماق حقنی ویره مز . بر مستبد ، هیچ بر زمان بر
الله دکلدر . [مستبد اولان ، الله اولاماز] کندیسنه
حقسزلی ایتمک ، فخالق یایماق حقنی ویرن بر الله ، بر
مستبددر . بر مستبد ، انسانلر ایچون بر موده ل دکلدر ،
بر مستبد ، انسانلرک نظرلرنده بر موضوع استکراه ،
شایان استکراه بر موضوع اولماق لابددر .

الوهیتی حقلی چیقارماق ایچون ، اللهی هر لحظه
موجودلرک الحقسزی ، اک غیرعادل یایماق غریب دکلدر ؟
اللهک افعالندن ، سیرتندن شکایت ایدیلر ایدیلر ، الله
خداوند مطلق در دینلرک بزم اسکات ایدیلر بیلدی کمز ظن
اولونیور . الله خداوند مطلقدر دیمک الله اک قوتلی
اولدیغندن قواعد عادیه ایله مقید دکلدر دیمکدر . فقط
حق اقوا بتون حقلرک عصبی دیمکدر . بو « حق اقوا ،
مغلوب ایتدیکی بدبختله ایسته دیکنی یایبیلر حکم اعتقادنده
بولونان وحشی بر فالتک وحشی بر مظفرک ، نظرنده برحق
و آنجا ق بونک نظرنده برحق اولایلیر . بوبار بارحق ، آنجا ق
او اسیرلره مشروع کورونه بیلیر ، که مقاومت و محال
ایده مهیه جک درجهده کندیلرینی ضعیف حس ایتدیکلری
مستبدلر ایچون هر شیئی ، هر ظلمی یایمانک مباح اولدیغی ظن
ایده جک قادار کور اولمشلر در . اک بیوک فلاکتلرک اورتسنده
وداها دوغروسو تعبیرلرک محسوس بر تناقضی ایچنده زاهدلرک
« ای الله ، خداوند مطلق ، در ، هر ایسته دیکنه قادردر .
دییه باغیردیقلری کور میور میوز ؟ دیمک که بوجهله ، ای
منطقسز دوشونلر ، ای محاکمه لرنده ارتباط منطقی بولونما
یانلر ، دیمک که سز ، « ای الله ، اک سزه طاعون کوندر دیکنه ،
« ای الله ، اک سزه حرب ویردیکنه ، « ای الله ، اک سبب
قحط اولدیغنه کمال اخلاص ایله ، خلاصه کلام ، ای اللهک
ای اولماق در « رحمن الرحیم » اولماق در فارغ اولماق سزین
دوچار اولایله جکگز فناقلرک اک بیوکلی یایماق ارادت
وقدرتنه مالک بولوندیغنه اینا یورسگز ! هیچ اولماز سه سزه
فخالق یایدینی زمان اللهگری « ای الله ، « رحمن الرحیم الله » تسمیه
ایتمکدن واز چیکگز . اوزمان اولسون ، الله عادل در دیمه یگز ؛
اک زیاده قوتلی در دیکگز و اونک حواله ایتدیکی ضربه لره
مقابله ایتمک سزک ایچون ممکن اولماق حقنی سوبله یگز .
دییه جکسگز ، که الله بزی آنجا ق اک بیوک ایلمکمز
ایچون بزی تجزیه ایدر . یعنی تجزیه ایجه سی بزه اک بیوک
منفعت تأمین ایدر . فقط ساری خسته قلر یوزندن محو
اولماق در ، محاربه لره بوغاز لاقمق در ، اخلاقسز افندیلرینه
امثال ایله فاسد الاخلاق اولماق در ، بر سور و ظلم مستبدلرک
دمبردن عصای قهر و تضییقلری آلتنده آزیلمکدن ،
اکثریا عصرلرجه ملت لر اوزمیرنه تأثیرات تخریبکارینی

مادام دوسه وینه

کلشدي . مکتوبلری ایلک دفعه اولارق ۱۷۲۶ شباهنده ، یعنی ۱۶۹۶ تاریخنده یتش یاشنده ارتحالنه نظرأ وفاتندن تام اوتوز سنه صوکره نشر ایدیش اولق اعتباریه ، کچرمکده اولدیمز بو ۱۹۲۶ سنه سنک شباطی ، مادام دوسه وینه نك هم شخصی ، هم شخصیتی اعتباریه ایکی مختلف سنه دوریه سنه تصادف ایتکده در : چونکه بو شباط ، مادامک تولدی اعتباریه اوج یوزنجی سنه یه مصادف اولدیی کي ، مکتوبلرنک ایلک طبیی نقطه نظرندن ده تام ایکی یوزنجی سنه دوریه دیمکدر !

مادامک اثرلری و ذکاسیهله مشهور بر معاصردی اولان مادمازل دوسکوده ری dee Sudéry ، مارکز دوسه وینه نك کوزللیکنی تصویر ایدرکن جاذب بر قومرالانی اولدیی ، اصالت ونجابتک حال وطورندن آکلاشیلدیی و بالخاصه داننده پک ایجه برظرافت و خصوصیتی اولدیفندن قرالکیله کشدی یله دانس ایتدیکنی آکلاتیمور واوندن صوکرده بیاض تنک برکل کبی تازه ، چهره سنک چوره سی مکمل ، بوتون خطوطی کوزل ، کوزلری ماوی و آتشین و یا ناقلری سمردی بر بسمه زمین اولدیی سوله مکله بیتیره میور . ایشته بودلر ، یوکل کبی مخلوق کونک برنده عاقله سی ، لیاقتسز لکیله کندیسنی بدبخت ایدمک حسسز بر حریفه ، مارکی دوسه وینه اسمنده زنکین واصل بر اشک حریفه ویدی : بو حریف او مستنا قادینی اهل ایدوب عاشقانه ماجرالر پشند قوشدیفندن ، کونک برنده بر زقییله کیریشدی بر دوللوده کروب کیتدی . مادام دوسه وینه ایشته بو صورتله قوجه سنک کندیسنه ترجیح ایتدی بر قادی یوزندن ، بر رقیبه یوزندن دول قالمق فلاکتته اغرادی واوندن صوکره یتش یاشنده وفات ایتدی کونه قدر ساکن ، آسوده و ناموسکارانه بر حیات ایچنده یاشادی .

قوجه سنکدن بر قزیله بر اوغلی اولمشدی . کندیسنی قیزی مارکرتی پک چوق سه ووب اوغلی هیچ سه ومدیکی حالد ، قیزی کندیسنی هیچ سومیوب اوغلی شارل اونی بالکس پک چوق سه ویدی ! مادام دوسه وینه ، آنا شفقتک اک ایجه واک یوکسک درجه سیله مبتلا اولدیی بوحسز قیزی ، طبق متوفا باباسنه چکن بو طاش یورکلی مارکرت دوسه وینه ی موسیو دوغرنیان de Grignan اسمنده بر اصیلزاده ویرمشدی : طشردده املاکی اولان موسیو دوغرنیان ، کونک برنده مادام دوغرنیانی الوب پروانس ایالتنده کی مالکانه سنه کونوردی وایشته بو صورتله مادام دوسه وینه قیزدن آیریش اولدی . فقط بو آنا هجرانی فرانسه یه بویوک برادیبه ، عصرلرک اندر یتشدردیکی مستنا بر شخصیت ادبیه قازاندرمش اولیوردی : چونکه بویوک هجران او ممتاز آنا شفقتی بوس بوتون آله ولندیروب دائمی بر آتش حاله کتیرن بر عامل اولدی و مادام دوسه وینه اوکوزل مکتوبلرنی ایشته بوسونک بیلیم هجران آتشک ویردی حرارتله یازدی . بو آریلیق کونلرنی مادام متادیا سوکیلی قیزنه مکتوب یازمقله کچیریور ، دورماد یازیور ، یورولماد یازیور ، اوزون اوزون یازیور وعادتا حسی بر سپور کبی ، برنوع شفقت

فرانسه ده اون دردنجی لونی نك زمان سلطنتنه مصادف اولان اون یدنجی عصر هم فرانز ملتک ، هم فرانز لسانک اک بارلاق عصریدی . قراللق تاریخک عنائلی تاریخنده کی سلیمان قانونی قیلندن عتشم بر شخصیتی اولان اون دردنجی لونی ، [کونش قرال] عنوانی آلدیی کبی ، یاشادیی دوری ده فرانزلر [بویوک عصر] تسمیه ایتیلردی . کرک او عصره وکرکمه معاصری بولونان قراله اضافه ایدیان بو بارلاق صفتلری هیچ بر مؤرخ ایچون مبالغه ی بولق امکافی یوقدر . فی الحقیقه ریشلیو و مازارن کبی بویوک داهیلرک بارلاق بر صورتده اداره ایتدکبری فرانز سیاست ، داخله دره بکلک اصولک بیقیلوب وحدت ملیه و مرکزیت اداره نك تأسیسی و خارجا وه فرانز نفوذ سیاسینک تکمیل آوروپا یه تشمیلی کبی بارلاق نتیجه لر تولید ایدیور ، فرانز لسانی بو عصرده تصفیه ایدلیور ، فرانز املاسی بو عصرده شکل قطعیسی آلیور ، فرانز آقاده میس بو عصرده تأسیس اولونیور ، راسین ، قورنه ی ، مولیر ، لافونته ن ، بو آلو ، باسقال ، مادام دولافایه ت و ... بویوک فرانسه ده اوج یوزنجی سنه دوریه سی تسعید ایدیلکده اولان مادام دوسه وینه کبی بوتون بشریتک حالا تقدیر ایتکده اولدیی بویوک شخصیتلرله بویوک عصرده ظهور ایدیوردی . راسینله قورنه نك فاجعه ده ، مولیرک مضحکده ، لافونته نك ماصالچیلکده و مادام دولافایه تک رومانچیلکده کوستردکری بویوک قدرتی ، مادام دوسه وینه ده ، اگر تمیری جائزه ، مکتوبچیلکده کوسترمشدی ! فقط بوتون بو صایدیمز بویوک محرول اثرلرنی طبع و نشر ایدیلک اوزره یازمش اولدقلری حالد ، مادام دوسه وینه اوکوزل مکتوبلرنی یالکز مخاطبلرنک او قویایله جکی مخبرات خصوصیه قیلندن یازمش ودها دوغروسی قارالامشدی . اونک بو خصوصیتی ، یازیلرنک صمیمیت و محرمیتی تشکیل ایتک اعتباریه ، هیچ بر محرک حائر اولمادیی بر قیمت مخصوصه عد ایدیله بیلیر .

اصل اسمی Marie de Rabutin-Chantal شکلنده اولوب مارکی دوسه وینه یله ازدواجندن اعتبارأ Marquise de Sévigné نامی آلان بو ذکی و مقتدر قادی ، فرانسه نك اسکی واصل عاقله لرندن برینه منسوب اولارق ۵ شباط ۱۶۲۶ تاریخنده دنیایه حس ایتدیرن فنا حکومتلرک ظلم و قهری آلتنده محو ومنعم اولماقندن قوملره هانکی حقیقی منفعت حاصل اولور ؟ نوعمزک بوقادار ظالمانه بر صورتده طعمه سی اولدیی اک جانخراش سفالتلرده ، اک مستمر مختلرده ، اخلاق بوزوقلقلرنده ، چیلغلقلرده فائده لر ، منفعتلر گورورسه ایمانک کوزلری عجیب کوزلردر ! زهاب ژان مه یه